Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхечу Советан а Министрийн Советан а орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадуьйлу 1923 шера дуьйна ◆ ШОАТТА, 21 ноябрь, 1972 шо. ◆ № 136 (8248). Мах 2 кап.

Коммунистически партин Советски правительствон уггар тІехьарчу хенахь къастийна чІогІа йоккха юрта болхам дІахо дегІабоккхийла. Бала мах кхачам продукцийн промышленность бедалиен Іаламаьъарна парте программа къобалъяь тІаьхьа советски халкъо. Юрта болхама продукташ дукхагІа яхара даьхье боккхача лоорхІама гІуллакх да городо юрта лоьш дола новкъостал.

Нохч-ГІалгІайчоь промышленностан, транспортан, гІишлошъянан, культпросветучреждений болхлошна дохка дакъа лоцу юрта болхамна эша продукци да хулда схьагІа арахецна, колхозийн, совхозийн хьайбай фермашта механизаци еш, юртахойн хий деххача. Юртахошна культура цІеношта, клубашта бахче лела культурин самаІа гІуллакхаш деча новкъостал ду.

ЮРТА БОАХАМА

Городанна юрташта хийцна фермашка, кхаьтан, мастерскашна болх беребола гонанчаш, арахецна цхьаш йоьлу машинаш, хьайбан хьайбай боахама комплексаш, кийчъо эшш йола оборудовани.

Дукха ха йоьлчаш Грозне хиннача партийни-боахама активан доьгдара гуьйран кхашкара бахьна чехкдахара керда юрта боахамо шера кийчо арахь республика колхозашта, совхозашта доаттадэ шефски новкъостал тоадаьа Грознески городской партийни организацина хьалхешка латта декхараш.

Цига белгал ма дарра вай республика, оьрригал КъилбседаКавкала, къудбехьан Украина юртбоахама районашта эша беланаш, дахальни дахьар, машиналтар арахец Грознерч мехкадьтта чекх даахарна, механизаторийн рамна бе «Автоспецоборудование» заводо арахецача машинашта.

Юрта боахама новкъостал къастта дика вІашагІкхьадьакхар Грознески ламповo-бутылочни завода коллектив. Цо арахец хьайбай боахам дегІабоалабеча боккха лоархІам бола «Б-12» яла витаминни концентрат, йоагІьара дешьжаш.

Кхашкарча болхлошта доккха новкъостал ду граждански авиаце. Укх шера 944 эзар гектарга тІа дІадоьлача алта эша молхаш текхийна.

Автотранспортни предприятий коллективаша, Грознерча машинальтъахна кхоачалгъали юртбоахама ахьаш дІа-хьа кхаьдара даьхаш.

Юрта боахама гІишлош хьалъян йола керттера организаци я «ЧечингІсельстрой» трест. Юрташка цо хьалъяьй дукха лоархІаме гІишлош. Укх шера цо бетта 8,0 миллион сома мехка кьайбашта лоархІа комплексаш хьалъяь цо.

Юрта боахам дегІабоалабара боккхача лоархІаме да городашкарча къахьегамхоша колхошкий совхошкий даш долу шефски новкъостал. Шефски новкъостал дика долу хьайогІа «Электроприбор», В. И. Ленина цІерагІча ГНПЗ, Грознески ремонтно-механически заводий коллективаш, «Старогрознефть» НГДУ, производственно - техника контора, «Чечингстройтранс» автотранспортни объединени, «Грозгоргаз» коллективаш.

Халкъана а массойахьа а юрта дика вІашІтІехьдаьакхаьц городашкарча коллективаша юрта боахама къахьегамхошта шефски новкъостал дара болх.

Геттара во лелабу шефски болх «Красный молот», «Трансмаш» заводаша, «Грознефтехимремонтстрой» треста, «Грознефть» «Грознефтехимзаводы» объединенеша, «Чечингводстрой» управлене, Грознерча дьешабетона конструкцей завода, гІишлой материалийн управленена чуйогІача предприятий вІашІтІехьдалар юрташкара лоархІаме объекташ хьалъяча йогІгІача тайпара дьешбетона изделиш, етта кирпич, кхийола материалаш дІакхачийта.

ИйслагІча пятилетке шефски новкъостал даьа 5 миллион сома мехка гІуллакхаш де дьийна КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюроси республикан Министрийн Советон бах секам кхоачашбара городийн промышленни предприятени организацейн овргагІа яхара мелал тойтаэш а КПСС Грознески, Гудермесски, МалгІалбикан горкомаш, Наьсарени Шелковски райкомаш.

Дукха кхоачамбоенарах да юрташка гІишлош хьалъяча. ХІара шера байда ца эшаш юс цу гІуллакхна хетаяь капиталовложенеш. Из митта ийслуш хилара боккха бехк ба «ЧечингІсельстрой» треста «Чечингколхозстрой» объединене, республика схьча гІишлошъеча организацей.

Хоьш на хилара, укх шера кхача хьал тІа шийсбелр юрта боахам, Іа шийлан ахна еккьен хиларья доккха зе хилар цуына. Цудухьа тІедоагІача юртбоахамна шера кхьадехха Іалама хьалхаша новкъарло ергІойшашн дика кийчо а яьрхІад юртарча къахьегамхошна. Городийн партийни, комсомольски, профсоюзни организацей декхар да юрташкарчен городашкарчен къахьегамхошта юкъера бухьзаншн чІоагІдар.

Колхозийн совхозийн заявкаш халахьа кхоачашъяра, царна эша машинаш, механизмаш ертахьнашн доаттадара керда тоьрдаш дала декхарийла ба промышлени предприятий, партийни, комсомольски, профсоюзни организацей кулгалкхой.

Геттара дика хургда промышлени предприятий коллективашна юртарча къахьегамхошта шарна пайдане йола гонахьаш Іомайича, кханча балхаьшта механизаци е тІе дича, оццаш йола ертахамш хийцьелга вІашІтІехьадьакхача.

Партийни организацейн новкъостал де дола паха юкъа бу политически культурин болх тоабе, гойтара агитацехна яхьа къахьегаме чІин айаш хьаьйта.

КаьІ-каьста городашкара художественни коллективаш, концертни бригадии яш еза юртахьарча къахьегамхоштан культурин гІуллакхаш да.

Юрта боахама массе а оагІорахьара гІо дар, цун дерригa доаьхьаш ма могта схьагІа дегІадоалалар доьригача халкъа гІуллакх да.

СССР-н Нохч-ГІалгІайчен автономен 50 шу дузара вай ваккъедоалаш тІаьийна декхара социалистически декхараш кхоачашдеча лоархІаме лакъа лоац городе юрта деча новкъосталo. Городашкарча къахьегамхой сийлен деккхар да цхьаь йоцара — юртарча къахьегамхошта дьахьтхаш хьайбайн продукташ дукхагІа кхаьа йоалгахара доагІа новкъостал хар.

ШЕРАГІА ЯРЖАШ ЛАТТ ЮБИЛЕЙНИ ЯХЬ

ПЯТИЛЕТКА:

ШОЛЛАГІА ШУ

ІАН КИЙЧО Ю

Сухалбаь Іан кийчо еш ба Грознески района №1 йолча шурий совхоза хьайбаш лелладераш. Хьайбай помещенеш Іан кийчъяра балхаш къаьстта дика ду совхоза цхьоалагІча отделене. Детта доаьхан чулаттаргдолча помещенеш наІараш тоаяь, корашта кхагаш теха йІоахъяьй, кхо арахкухьен доакъар тІаккхухьен транспортераш кердаяраш хийцай. ХІанз помещенешта кІар тоаш ба хьайбаш леладераш.

Ялх трактор йоал фермашка кхо арахкухьеш.

Шелал хьатІакхачале помещенеш кийчъяь бовргба совхоза хьайбаш леладераш.

С. ГАМБЕРДОВ.

●

ШИ ПЛАН ПХОАЧАШЪЯЬЙ

ИйслагІча пятилетка шоллагІча шера шоашта доккхий декхараш тІаьйцадаь Гудермеса района «Октябра 40 шу» колхоза хьайбаш лелладераша. Уж кхоачашдаре шерра социалистически яхь я йоаржаьа хьакара болх бача шарна дика толамаш доахалу. Из къаьста хьахьокх укх масала. Шера план 80 тонн мара йоацача цар дуккхьал итт бетта 171 тонн дулх дехкад пачхаьлкхенга.

Белгалбаха лов къаьстта дика болх бу хьайбаш лелладераш, Уж ба Ахмадова Хьава, Межидова Челка, кхыбараш.

Шоай хьаьнала къахьегам Нохч - ГІалгІайчоь автономе 50 шу дузача юбилейка хетабу хьайбаш лелладераша.

Б. ХАМИДОВ.

●

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Шелковской района «Красный пахарь» колхоза хьайбаш лелладераш курал е йиш йолаш ба. СССР-ен Нохч-ГІалгІайчен автономен 50 шу дизара сийна къахьегама вахта дІахьоча царна лакха толамаш доха карагІдувл. Масала, укх шера пачхаьлкхенга 7510 центнер дулхи 1152 тонн шурен йоккха езаш яр, хІаьта дуккхьал итт бетта дулх 7550 центнера шура 1147 тонна ехкай. ХьоттеІхьа тІехкхоачашъяй тха доакъара шера план е. 322 тонн мара ца деза ча 324 тонн дехкад ю.

Уж толамаш доахача къаьстта хьакара болх барца белгалъяьнна хІакхалеха ше кхоабача доахкентара шура яккхара шера план кхоачашъяь доярка Шалоава Зина. Итт бетта хІара кхоабача Іаттагара 3190 килограмм шура яьккхай ду хьакар долча доаркас. Иштта цун декхараш толамца кхоачашду доаркас Нагуманова Галинас, кхычар.

Х. АРШМАТОВ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

Вахача цхьа хьал-торо тоаяран дІахо хьокъа боахам дегІабоалабара вашадан йоаккхо парте правительство. Цо детам гІоадаьхача тха совхоза хьалхехьаенахь хьакар ца кхолаш кхахьер. КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъеча совхоз дика толамаш дала карагІдахар совхоза коллективна. Масала, 4 процент кІезигагІа мах дІа а бохийташ ка болча алатий кьулкъам 2,7 центнер дахабир. Иштта беркат къахьийгар производства кхача доакъоншка в. Хьалха дІакхача шерашца кийсдича хІара кхоабача Іаттагара йоаккха шура 610 килограмм дукхагІа хилар, 100 Іатта тІехьара 122 Іасал къоастадир. Вовашлаш лелладараш ебелкъ толдарий дукхагІа, дерегІа хоа тІарча оалхазарий дуах деккха йиш хилар бахьан долаш 58 эзар сом пайда хилар совхоза. Керттера юртбоахама продукташ яхарга дІабода мах 8 процент лохбелар. Иштта лакха толамаш дахарах 360,5 эзар сом пайда а хулаш рентабельничорна юкъеккар тха совхоз.

ИйслагІча пятилетка шоллагІа шу долалуш цхьай тоаромашка хьем ма кхы а оаьдагІа къахьега хьаге болаш доккхий социалистически декхараш тІаьйцар совхоза болхлоша.

Цхьабакъда, уж кхоачашдича цІаккха а метта йоккхий зало-нан дукъаьллалахьир Іаламо. Хьеттанна чоалханча хьалашка къахьегама вахта дІахьа йийсар хьайбаш леладерийн механизаторийн. Укхаза дета толам хулаш ала безам боагІа наьха хьинар, болх бе хар котдаьлкхтa. Итт бетта баьча балха итогашка къаьста хьахьокх из. Масала, шера план 418 тонн дулхи 1160 тонн шурен йолча дехкад 389 тонн дулхи 1000 тонн шурен. Шера 9830 эзар мара ца дезача пачхаьлкхенга дехкад 9772 эзар фуъ. Ялат, гидуаргаш, шекара свекла йоккхара планаш а толамца кхоачашъяьй. Иштта хьалхьча пруааьшкара чухьаьрий дахараш дІаладарен ахке а кхоачашъя вІашІтІехьлалаьнад.

Укх шера итт бетта пачхаьлкхенга йохка езаш яр 1,6 миллион сома мехка юртбоахама продукци, хІаьта ехкай 1,8 миллион сома махка продукци. Совхоза рентабельностагІа гІа бехара дьтту болаш ха из.

Уж лакха дийна толамаш даьхача къаьстта дика болх бе цхьабарам белгалбаха лов. Уж ба хІара кхоабача Іаттагара шура яккхара шера план 9 бетта кхоачашъяь доярка Кидирова Яхен цун нана Джамбулатова Найбен, лов, тІара оалхазарий леладерий Насуханова Нана, Шамова Кхокха, механизатораш Далаев Шамсудин, Вангаев Телен.

ХІинцо тІадоагІачу шера хьулъяьеена лард йоалаш ба совхоза механизатораш. 2900 гектара тІа дІадийна дьынад гурахь дуа ха бола хлатиш. Даттара зеба латта оахаш ба уж. ТІеххьара кхашкара гуьйран баххаш дера дика гІуллакхаш карагІдуалара белгалбаьннаб тракторасташ Хасханов Салаудин, Витиханов Сайдула, Маккиев Хьасайн, кхыбараш.

Укхаза белгалдаккха деза шелал хьалнагІа удобрени а тесса мара оацаш ца дела. ПланагІа эшш хинна 10 эзар тонн органически удобрени (кха) тесса хьинай кхашка. ХІаьта метта хьалагІа дахча виэт динагІа хьуклъаргдолга хетарача механизаторашта хьа а 5 эзар тонна удобрени тесса лерхІ кхашка. Ма болх дика чакхбоаккх тракториста Абубакаров Ширвани, Звириев Мулас, Мусаев Хож-Ахьмад.

Шоай хьаналча къахьегама толамаш Нохч-ГІалгІайчен автономе 50 шу дузача дешна детталу совхоза коллектив. ХІаьта Советски Социалистически Республикий Союз хьаьнь 50 шу дузача юбилея сийна масасбахча хьокхамашта шера план 25 декабре кхоачашъе а лерхІ.

Я. ИСАКОВА,

Грозненски района вед тІера оалхазарий леладеча «Ермоловский» совхоза бухгалтер.

Юбилея сийна яьржача яхь хьалха латт Сунженски района ателье мастераш, комсомольски организаце секретарь Кишова Екатерина, Ошиева Лида, комсомола комитета член Баканова Тоня.

Шин шера Грознески профессионально училище дийша а дийша уккх шера ателье болх бе еннай Кишова Катя. Дукха ха ялале дика мастер хилара, тедра коллективе цІи яьккхар цун.

— Уж сапна бола мастера дукхагІа арахеча белара училищаш, — йоах къаьмарча мастере эприйопшас Высоцкая Мария Степановнас.

Зашалчькаш дикка баркал оал кьонача мастера Ошиева Лидайна а. 1968 шера училище йоалла ателье ера ея. Дукхача шерашка йоаккха опит Іоаьча Цечоева Тамара Іомайир яь. Сила карарьялйир гІаьагІай йоІо беркъа тегара говзал. Цо укхаза болх бече хана цІаьккха а юхадиннадац цо тийга беркъа.

Иштта дика цІи йовзаь коллективе комсомольц Баканова Тоняй. Говза маха боаккха мастер я ях, оал цок. Ер сурт доаккхача хана цо тийга костюм хІаяхь венеча Лотарева чІоагІа баркал оалаш, лоаьа баьккар шин мастера.

Т. КАНТЫШЕВСКИЙ.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа): комсомольски организаце секретарь Кишова Катя, мастер Ошиева Лида, комсомола комитета член Баканова Тоня.

Автора сурт.

ШЕРЛУШ ЛАТТ ПРЕДПРИЯТИ

ШерагІара шерага шерлуш йоагІа Грознера «Художник» яла фабрика. Итт шу хьалха цІхьа-ши мах мара йоацаш аІамага хиннаю, йоккха предприяти а хиннадІаьттай. ХІанз фабрика арахеш хІумаш, майнаш, хьадан кхалнахьа шера хьаьла йоалхахаш, носкаш, пластмассан изделеш, цІьегІаш, иштта кхедола халкъа эша товараш.

Белгалде доагІа хьалха тІехьаьнеш хиннача предприяте гІуллакхаш а тІехь-тІехьагІа тоалуш доагІилга, Укх масехх бетта заданеш толамца кхоачашъеш хьайоагІа фабрика коллектив.

Укх деношка дика кхаь кхальнаб фабрикера — хьайбааьлай 200 болдлочол лаьрхІа керда цех. Кхалиахьа коргталеш арахецаргда цига.

Ер шу чакхдалале МагІалбике хьалъяь цхьаьна яхьа цех-филиал тІаккхетаргъа фабрикана. Цу цеха арахецаргьа тоакара яхьегІаш.

Фабрика коллективо арахеца продукци дика лоархІаш дІайода вай мехка республикашка областашка.

С. АРСАМАКОВ.

КА МАЬХАЛ ЮВЛ

Юбилейни шера шоаш тІаьйца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачаш а деш сийленна масаабалькхабар Октябра 55 шу дузача цІейна А. Шерипова цІерагІча Грозненски мехкадьтта чекхдоахача завода технологаш. Мехкадьтта сийрда продукци арахецара итт бетта план ханал хьалха дІа кхоачашъ а ях, заданегІа лаьрхІачуд совгІа цар арахийцай итташ эзараш сомий махка продукци. ХІаьта, 25-ча октябре дешна ноябрь бетта чотах реализаци еш ба уж.

Белгалъяьнна дика къахьегаш а укх шера С. А. Карпенко, А. М. Рудиев, В. А. Николенко керте латтача установкай коллективаш. Цар кхы а хьалха кхоачашъяьй итт бетта задани.

Е. ГОРБАЧЕВА.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

СССР-н Нохч - ГІалгІайчен автономин хьаьнь ах бІаь шу дизара сийна шерра социалистически яхь а йоаржаь дика толамаш доахаш хьайоагІа Наурски района Кирова цІерагІча колхоза шурий-товарни ферма коллектив. ЦхьоалагІа ноябрь тІаккхоачаш кхоачашйир цар шура яккхара шера план. Укх шера планагІа 950 центнер шура яккха езаш бар уж. ХІаьта цар яьккхар 1100 совгІа центнер хилар.

ТІеккхоачашъяьй ку ферма къахьегамхоша пачхаьлкхенга шура йохкара шера план а. ПланагІа 400 центнер йохка езача 510 центнер ехкай.

ХІанз Кирова цІерагІча колхоза хьайбаш леладериш тІадоагІача шера чотах къахьегаш ба.

Ферма доаркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я Дулина Мария. ХІара кхоабача Іаттагара юкъера лаьрхІача 2300 совгІа килограмм шура яьккхай цо, шера планагІа 1680 килограмм яккха езача.

Толамца кхоачашъяьй хІара кхоабача Іаттагара шура яккхара шера планаши шоай социалистически декхараши доаркаша М. Джабиевас, Г. Автеевас, кхычар.

Х. МАГОМЕТОВ.

«Красный молот» завода № 16 йолча цехе эттара хьалхарчара хьаллаьцар йхе ден задани дилъ дийнахь кхоачашъяра заводе дІайолаяь инициатива токара Ибрагимов Имрана. Цу деакъе ше тІаьйца социалистически декхараш толамца кхоачаш а деш хІара сменагІа нормаш 150—155 процент кхоачашъю цо. Цудухьа хІанз пятилетка кхоалагІча шера чотах къахьегаш ва из.

Къахьегама оасарле лакха хиларал совгІа тІехдика мара ца лиц цо кийчъю продукци. Цудухьа ше кийчъеча изделешта тІатеІалеш шийн тамагІа а долаш ва из. Цун продукци ОТК-е болхлой тІеэцнарг боцаш дІаяц.

Токара болх Іомабе дукха новкъостал ду цо керда балха бахкача кьоначa болхлошта. Укх шера Октябрь цІей кездеча деношка цо токара болх а Іомабе цу профессегІа къахьега волавелаб кьона специалист лов, Тиган. Уж сапна бераш яхь дукха а ба цехе.

Иштта къахьегаш волча токаре лов, Ибрагимова сурт 7-тІа ноябрь дездеча деношка завода сийлен Доска дІа хьаьлтедар.

СУРТА ТІА: токарь И. Ибрагимов.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХІАНА КІЕЗИГЪЕННАЙ ШУРА?

Хьайбаш леладерашта эттара баккхоаьхамегІа сагоагІа йола ка в хІанзаръяр. Іа хьатІакхача дукха ха йисаш. ХІаьта кьожартда вай Сунженски района боахамаша Іан мишта кийчо ю.

Хьайбашкара шура яхкарен пачхаьлкхенга йохкарен дала кхоачашъяь «Путь к коммунизму» яхача колхозо. Укх шера дуккхьал ийс бетта Даьхенга дІа ца кхоачаш йисай 1280 тонн шура. ТІехь-тІехьагІа кІезиглуш йоагІа доахагара йоаккхаш йола шура. Дийнахьа буса хІара кхоабача Іаттагара 1,5 килограмм шура мара яккхац. Колхоза йоакъа шурий-товарни ферме цу тайпара хьал да тахацарча дийкахь.

ДикагІа доархІаш я № 4 йола МТФ. Эттара дукхагІа шура яьккхай цо. Цхьабакъда, цига 30 доаркх цхьайне а кхоачашъяьац шура яккхара планови задани. Цудухьа пачхаьлкхенга шура йохкара плана кхоачашъяьац ферма коллектив.

МалагІа бехк ба доахангара йоаккхаш йола шура кІезигъялар? ДІалаха Іа шийлен ер ахка денъел дар чІоагІа Іаткъар бахьна долаш эшаш дийнакхдоахкенгара йоаккхаш йола шура, яхаш Іоцаво колхоза кулгалкхой. Специалисташ. Боккъаьлдар вьлча, йоккхий халонаш ла йийзар хьайбаш леладерий. Цхьабакъда, воз бехкевбола йиш йолаш бац уж.

Хьайбашта оалла хала денча аьхки геттара во Іуналдар. Долча тайпара аьлча, къахетам ца беш бІайха хьийжача маьлхо йоаганна арахашка доажалир доаха бІарччача аьхки. ВІалла а моша доакъар делдаьзар. ТІакха тамаш йий доахана душ йола шура кІезигъелар. Нагахьа сапна ахка денъел дерадхача боахамашка доахъара дІайахйа юртбоахама культураш ца йоаттара сагота хьийсебале, местеровцашка хьы тайпа хьал дар. Кхашка хий дилдара ца бола система я цар. Цхьабакъда, колхоза правлене, боахама специалистий бехкагІа цу системах лертгІа пайда ийбелта вІашІтІехьдакхахьар. Бахьан да долаш кхашка масаннахьа кхоачамхилаш хий дІа да кхачар Іаткъар доакъара лаьрхІа дІайийтача культурашта. Цудухьа дика хьувкъанзар уж. Цхьабакъда, кхашка дерттІа хий а дуллаш болх баьболаре дакха хьувкъам чубахьаргбар местеровцаша. Йол, оашаж, силос, цу кхачох 50 — 60 процент мара Іалашдьяц, хІаьта доакъара концентраташ 10 процент мара Іалашдьяц. Тохкам бича гучадаьннад хІара бежана 7—8 кхача оаеча доакъара 3 условин адикаша мара ца кхоачилга.

Колхоза ветеринарни службе болх во бу. Бруцеллез, ящур яхе атта дІаьяоха доала лазараш хинна доахаш кІеззига дац колхоза фермашка. Цу лазарашта духьал цхьаккха хІама деш ац ветслужба. Колхоза керттера ветеринарни лор массаннахьа а кхоачу, цхьабакъда, шурий-товарни фермашка бола вакъ бицбеннаб.

Тоабича бакъахьа ба хьайбаш лелладерашца беш бола политикоккхетам болх. Шоаш бола агитатор, пропагандист хила дагахьа гІац № 4 йолча МТФ болхлошта. Ферма цІе уголок а. Бакъда, болх беш ац из. Масеха дІахьа гІаьнд летт цІеча уголок, цхьабакъда, истолаш латтац, доаьа газеташ, журналаш, хьажа телевизор ладугІа радио яц.

«Заветы Ильича» колхоз «Путь к коммунизму» колхоза юкъе тоьала хІамагІа боахам ба. Деррига а 628 бежан хургаш цига Іа доахкхаш. ХІаьта мишта кийчо ю хьайбаш леладераша Іан? Ерригa помещенеш бохьоацa тоаяь яьйцай. ХалагІолча балхашта механизаци яь. Хьайбаша Іа доахкхаргдолча моттига хьатІа а юа дІаоттадаьд доакъараш. Помещенешка, доакъаршка, кычахьа хьожаш чакхдаьлар тхо, хьайбаш лелладерашца къамаьл дир. Царбеккаьгаь кхоачамбоаш иийслена моттиг корайнзар тхоа.

Бакъда, доакъарашкара гІуллакх шаттхьало да цига. Кхача боахамашца сапна хьатта торовал юь колхоз. Ара тІаьнлача баьхешта доакка эе дар йоачаш доалан бІайха хьийжача кьахо. Цхьабакъда, юкъарча хьайбашта доакъархе Іалашдара ерригa торонаш оаргагІлъйала ваз ца кхобеш кьадийгар алхестикаша. Цудухьа кхычаррел кІезигагІа дракъараш Іалашдаьназар цар. ХІаман кхомбе хар цига оамал е алхастинцай, хІаьта а доакъарашта хьадда учет лелае лаьрхІад цига. ХІанз царна эттара чІоагІа дага доаллар СССР-н Нохч-ГІалгІайчен автономин хьаьнь 50 шу дузача юбилейкьа къахьегамаш толамашца вакъагІолга да.

Укх шера планца тІаьйца социалистически декхараш ханал хьалха толамца кхоачашдара иккха кхобеш, цхьаккха за не къахьегаш къахьегаш «Заветы Ильича» колхоза хьайбаш леладераша. Къаьстта а дика болх бу доаркаша Фаргиева Іар Асмаьаса Марьмена. Шоаш кхоабеча доахкенгара шура яккхара тІаьйца шера декхараш кхоачашдаь боала бохк уж. ДІаладача ах шера хийна тІадехха декхар укх ах шера дІа а еккаш дулли шурен йоаккхара шера план кхоачашъе дага ферма коллектив.

Дика бола ю цига хьайбаш леладерий. Хоза кийчъяьй цІе уголок, Іай доахаш кхабаре условен правилаш массанена гурейолча деная хьалатеххьа йоахи. Каст-каста агитатор воагІа.

Орджоникидзе цІерагІча колхоза № 1 йолча шурий-товарни ферма Эса хина лалка ула. Помещенеш Іан дика кийчъяьй цига. Тоьял доакъараш а Іалашдаьа. Фермана юкъе дьагІа а эза дІаоттаяа деррига доакъараш. Гіел ца доаийташ, продуктивность эша ца йолайташ хьайбаш Іапгара доадахургахнарга лег тийна ба хьайбаш леладераш.

Укх шера Орджоникидзе цІерагІча колхозе Іе доаккхаш 600 бежан хургаш. Царна гІуллакх хьара болхлой штат вІашагІъялдаь. Шоай низамца да йиш йоцад ер долаш бьаннаб колхоза кулгалкхой, цар иза дІа ца кхоачаш ийслени кхоачашбоацарвин да ферма. Сунженски колхозашта юкъарча гІишлош управлене (МСУ) 1966 шера 200 бежан лаьрхІа бегь шугІ бола механизированни помещени хьалъе безабалар. Цхьабакъда, ийсте мама дагьа хоаш хІанза а.

Цхьа бутт совгІа ха шера йиса ю ийслагІча пятилетка шоллагІа шу чакхдале. Доахангара шура яьккхаре пачхаьлкхенга йохкаре шера план толамца кхоачашъе гІерташ хьинаре къахьег ферма коллективо. ДІаладача ах шера тІаьнаа декхар а ма лий вІатакха лезаш. Социалистически яхье хьалхара моттиг лаьцна дакхгІолча доаркаге коммунистка Героева Аьсетага а. Цул дукха тІехьабисац доаркаш Чапанова Лийка, Точиева Зайнап.

Лакха йиалача кхаь колхозе пачхаьлкхенга хулан шурен йохкара дІаладача ах шера план кхоачашъяьйзар. Массаналкъа а бахьана цІу да: доакъараш тоьац. РационагІа кхабар доахан. Цудухьа хІанага шура лу цар, гІийла да уж. Цул совгІа тайп-тайпара лазараша а садолайташ хьайбашка.

Х. КОСТОЕВА,

Сунженски района Орджоникидзе цІерагІча колхоза иннорка, халкъа тІаьхьожала группа член.

А. ХАШИЕВ,

тха шт. корр.

ТОЛАМЕ ЧАКХДОАХАРГДА ГУРАХЬ ІАНГАРА ДОАХАРГДА ДОАХАН, ДИКА КИЙЧО

[illegible]

...гІа яха, совхозийн колхозийн материально - техническа база тІоагІъя, юртбоахачу производствана электрификаци, комплексни механизаци химизаци, латтанашта мелиораци йра тешаш лекхъе.

Укх шеро къастуеч ... боакъдаьд ... программа нийса хилар, цо къыта хьакхад, юрта боахама ... парте, дерригачу халкъа тІуллах а ... хиллар.

Укх шера, йовх доклад..., республика юртбоахачу къахьегама..., хой вертера уйла тІаьрбаьр латтанашкара хьабьайкарах йола продукташ дІахо дукхагІа йоалла ГІалашара. Цхьабакъда, латтан во ... дола... гурахь ... алеташта, бьаь лааращта, доакъарех техническа культураш... ... Цу ... де ... дар балхаш. Къахьегам ...

[illegible]

КХАШКА ДУ БАЛХАШ, ДИКА КХОАЧАМБАЬ ЕРГЪЯ ВАЙ ЮРТБОАХАМА КЕРДАЧА ШЕРА

[illegible]

Укхаза масса гойт Қаламор Тіапа, Хумалова Балижа, Асхабов Марлу санна болча ноокъосташа.

Агротехнически дикагіча хана 2500 гектар гуйран ялат дІадийнад «Озерний» совхозо лаьттан белхалоша. «Каказ», «Аврорень яха Іовха хьунакъан тела гуракхьа дуьна кІин сорташ шиъе доьладара дукха балхаш ду.

ДІахо ноя. Қаһырова дуьц совхоза дьаштех, цунна знача. Масала, комсаш делаечара дерригаче балкашта комплексни механизац ечa тоъаш яц пневмосекаторийш опрыскивателаш, Т-38 тракторш.

Дош лу Нохч-ГІалгІай АССР белхоран хан боахамен министра Е. В. Тупнова. Цо боахам хІана, юртбоахама шу чекхдоьлачa хана инйсдениeз кхоачамбоацарий бахьанаш тексарон 1973 шера халиъбоахама планаш кхочашъелга Іалашдаралн соьгІа ука декъача, халача шера ца деш ли-сар юханеттаттадайтарен шолй балла йола ерига резерваш цьгучандирен дукхаь, хьалдиначе итогий кІоарга анализ е еза республика юрта боахама къахьегамхоша. Мишта пайда вІьаб йола хий дехкача лаьттаех?

Республикe 1972 шера пІьоалагІа январь хьатІоттаи 111,5 эзар гектар хий дехка лаьттан дар, царех пайда нйшараш 116,1 эзар гектар да, цу дакъе чудуийташ хий диллар 29927 гектара, плен 40388 гектар йолча, хІьта вегетационни хьесапе хий диллар 90843 гектара, план 109780 гектар йолча. ВІалла хий ца хуллаш дисад 18937 гектар лаьтта. ХІьта боахамий хзапка 664,6 миллион кубометр хий дІокхачийта дезача метте дІакхачъяв 642 миллион да. Цу хІамо вайга белгалдайт укa чІоагІа йокъал еттача шера дукха хий пайда ца эцаш кхочьта юхе да тІехдаьнна хиларах.

Гектара кІезига ехх хий дехкача лаьттaшка минеральни удобрени. Хий дехкача лаьттаех во пайда эцаах къамаьл додадича ихьаболча кулгалхоша бехкае белае хухьа Іалаьмате дукха бахьанаш доах. Бола нийса вІашIехьахкха торонаш ца хилар, кхоачамболлаш удобренеш ца хилар, (тІакха удобренеш хий ца дехкача лаьттацкa ехх), хий дехка техникен полиэкальциона ца тоъаш. иштта дукха ехх тайпа бахьанаш.

Ачхой-Мартана районй «Самашкинский» совхоза, Сунженски районa «Красная Армия» колхоза, «Степной» яхача гудермесски совхоза кулгалхоша цаст-кьста телеграммаш хлийт хий ца хилар бахьан долаш дІайийна хІамаш йов, яхаш. ХІьта техкача гучадоал цу боахамашта доаттІичул аттаза дукхагІа хий лоаттадош долга...

Массанахьа хий дехкара план телкан, боахамашка вІада графикаш ца уттаеш нийсалу, хий дехкара бокъонаш, методаш, приемаш кхоачашъяли. Посевтаг Іа дахан харшаш. Цудухьa кхай еригача маІкигашка дІатІакхачаш хий. Боахама чуьча сета доагІаш доле гІулакх э доаттаден, воашт а ец.

ХІьта хий дехкача лаьттаеш дІалел шаьнта чІоагІа Іуйал лоаттадалга, лаьтта леладара культура дакха хилла, хий дехкара хаваш нийса кхоачашьелга. Из дича мара дика берсат далаш. Цу хьакъехьа дукха масалаш доладе йоа я. Цу дакъе кІезига дац Социалистически Къахьегама Турпал В. Г. Табацкова председатель йолча «Коминтерн» колхозе. Науроки района «Красное знамя». Ленина ...

[illegible]

Техникех пайда эцалга лоха хилар ктара хьалха дошкалуш да механизаторски кадраш ца тоъарца, машинаета ремонт елгаш технически гІуллакх лоха дехарехь. Техника оссьоле даккъьлга — да ва кхай хьунакъаш хьайбай продуктивности лакхъара Іалаьмате йоакхе торонаш йалла кхъехадойтоа.

Уж тайпа торонаш дукха а. Хоаш ма даора, тукай хІара тонна ни тоиш дукхагІа ялат даза дора. 1962 шера колхозашек совхозашек хьеадайой 12,5 эзар тонн, хІаста ука шера — 127 эзар тонн. Ястаза дукхагІа. ХІьта ноя.

[illegible]

ХА ДІА МА ЯХИЙТА

Бу шу чІоагІа хала хилар хьайбаш лелаерашта. ХІьта з цкьаьла белгальара толлаьш дала вагІилалар шина. Дукхачар кІаналеньа кхоачаш а чІехкхачаш а вай хьайбаш лелларен паргара продукташ дахара планальдкхента йохкарех плахащн чІарийа социалистически революции. Царех а Наурона «Красное знамя» колхоз, Шелковской, ...рона, Нохай-Юрта районашкара ...

[illegible]

... БАКАЕВ.

КЕРДА ХОАМАШ

ДЕЛЕГАЦИ ЦӀАКХАЬЧАР

Укх деношка Тамбовера цӀакхаьчар Наьсарен районна хьоашалла дахна хиннā делегаци. Назране дӀавеллаволлача Советски Союза Турпалхочуя В. А. Половинкина дезал болча хилар вай делегаци, из вай-ха моттигаш бӀаргайира.

Нохч - ГӀалгӀайчен писателий поэтий книжкай библиотечкех турпалхочун боарза тӀара цхьа хоана хилла йости дихьадар делегаце Половинкина дезала.

Делегацена хьалха латтар памятникаш лорадара Ерригсоюзни общества моттигерча отделене председатель Мальсагов Тухан.

М. КАРАЕВ.

ДОТТАГӀИЙ БОЛЧА

Массехк шу да «Чечингушводстрой» мелиораторашц вежараллехь болча Чересий - Балкхарой республика мелиораторашца яхье бьайна. Цо новкъостал ду цариа [illegible] гӀулакхаш довза, балха опыт дӀа-ӀӀка эца.

Массехк ди хьалха вай республикера 15 саг чувоагӀа делегаци хилар Чересий - Балкхарой республике.

Хьалшиъ хьежар «Каббалводстрой» предприятешка. Эггара хьалха нефга хьахьекхар «Г» хьисепе лола блокий канал. 25 километр дӀаьха да из. Из хьалдаь дьалча 2 эзар соагӀа гектар лаьтта хий дилла йиш хургья.

Из болх беш я хьалха латта № 2 йола дӀа-хьа дела механизированни колонна. Хила йоагӀа порядок я цуя объекташка.

Хьалшанта яйзар «Фрегат», «Волжанка» яха хий детта агрегаташ. Цхьан точкера 80 гектара тӀа хий дилла йиш хулийт цу агрегаташа. Кхы кӀезигагӀа теркам тӀаозеш, из поай канашца, экскаваторах хьайчь профилирошия.

Чересий - Балкхарой мелиораторашта псоеш хьайча бетоноукладчика болх миша бу хьахьекхар хьищашка. Чоаллаше яц из. Цу тӀа болх беш за 5—6 саг. хӀаьта цун къамегена оасарӀе—смела-гӀа 30 метр.

Я. БУБНЕНКО.

ПОЛЬСКИ АВИАЦЕ МУЗЕЙ

Ширача польски городе Кракове бахача накеп хьольшашев чӀоагӀа моглаш я авиапен астрономтики моттигера музей. Из хьалвашд етт шера ша бӀен соагӀа экспонат гулъяьй. Царех дукхагӀча хьальоех польски авиаци дегӀайра астова. Стендаш тӀа — фохьена авиаци хьахиила хаиш юецаш йола шрай тайпара экспонаташ. Хьачбаьхкоаша хьежаш латташ дукха хаа йоахка бӀаргаш йиса алхха ше цаӀ мара фоасина П-11-Ц яхача оттава хьаллахоачавех йолча польски истребителага. 1907 шера аоахийча «Антуанетт» яхача авиационни двигателага. Авиаци хьахила йоланена юкъе цу тайпара авиационни моторан а оттадаь кийчьваар авиатораша шоай летие сейзан европейски городий футбольни майдаш тӀа гойташ хиина аргара хьаллаве самолеташ.

(АПН).

«ВАЙ ТӀЕХЬЛЕ — ХЬЕХАРХОЙ БЕ ЙОАЛ»

Наьсаречча къонача хьехархой слетера заметкаш

«Укх дӀаьхача шера цхьа паӀ кӀаьне, йиӀиг комсомоле хьакийнабаш Сурхотӏарча школе. Фух из гӀулакх укхава юкатеттар аьнцӀа шоацка хьаттача, оал хьехархоша: «Оаха дӀа-м дуаш царга гӀо, гӀо хьааш». Укх деношка районе хиннача къонача хьехархой слете комсомола райкома секретара Зурабов Муъсас аьча къамаьлах цу тайпара йоазув дир аз сай блокнота тӀа.

Ле а дийсаӀа дутачарех дац уж деш. Тайп-тайпара уйлаш хьоайар цар зале баьгӀарка кер чу я. Хоа соиа тӀехьашка баӀараша вӀаший лерге а ухаш цу хьакъехьа шоашта хетар дӀа-хьа къоддае гӀертаи шорттига дувцар: «ЦӀагӀа а кхерам лоаттабу царка на гӀо яхиц. Хьехархочун фу нир ба?».

Вешта аьлча, са лоаллахой — педагогаш шекйуьлаш бар из гӀулакх эргӀадакхера укхазэ. Наьсаре, шоай низ дӀакховчаргхиларал. Дыйа лерда тӀара доагӀаш, тӀеххак лета хӀама да мот цох, цу гӀулакха дух тӀа боала бӀукъожабеча, шоашта хьалхашка латтача декхарашка хьежа «багӀа» ца лоача «ешйлача» педагогашта.

Берашт долча хӀара цӀагӀа, дӀара даьцаьна кер чу ерриге а тахинарча замал Ӏы, фо ла дала наллиц со. Ба, наьсау тахан тӀехьабиса уйлаш йолаш бола вах. Шоай Ӏи дӀакховчаргйола, дӀазнаргйола эӀамагӀбараш, бокхагӀбараш а шоай къаьнача наькъагахьа лостабе, царца шоай из тиш бенна, бесалбаьна, теза яхетам оамал екъа гӀерт уж.

ХӀаьта а цу тайпара нах дӀосайто бе. Царна тӀоа дӀахо мел ца бовлийтаи бе бела, цар «хьоттам» хуанарах кхара везеш хӀама деце а. ХӀара гӀалгӀай цӀагӀа шоай дьаьша сесача. Октябра маьӀаца сердал, яра лессал. Наьсаре бехача иадах (дийшабаьшараш бошаш) хӀара аьънагӀвола саг шло-ле, а лаххехьарча учебни заведенешка [illegible] вагӀа.

ХӀаьта нагахьа нийсаургдаш укхаза радиоприемник, книжкаш, газеташ, журналаш, телевизор йолла хӀа. Из берига таханарча вахара, тахараарча замах низ летт кхуаш боагӀарий хьаьвьал тӀа, кхетам тӀа.

Цудухьа, къаьнарча замак Ӏодъаьм котбаьнда къахк бераш комсомолах, ахеш оацош из хар-цахьа чӀоагӀа йохае йоагӀа оаш, са гӀанда тӀара лоалахой. Кхычахьар лаха деза цу гӀулакхи бакъаьа. Къайлен «тӀоаргаш» шул кара да, цуи дӀоагӀаш шуи бе лоахк.

Нагахьа сания Сурхотӏарча школерча педагогаша комсомоле гӀо хьеш кхайкаш тӀахьехам а ца беш, цу къонача лениннахий вахара чулоацам, цуи хозал, цук история дешархошта кӀоаргГӀа дӀадовзийта хьожаре, урокаш ялараа соагӀа кӀезиг-дукха берий вахарца хьехархой бахаре.

Хов. ХӀанз в къе а Наьсаречча школашка, классия помещенеш тоъаш, бераша кхаъ сменах деш дукхагӀа йолча моттигашка. Дешар хьехарал соагӀа кхьбола болх бе дукха ха йисац. ХӀаьта а цу юкъе юсача «доьмоча» минутех бизза пайда эца гӀертача педагогически коллективашта дукха хӀама карагӀдоал. СурхотӀа бахарий лоадахошта Ӏаьлий-Юртарча педагогашта селла хала дац шоай комсомольски мугӀараш дегӀдахийта. ХӀана аьлча, цар болх бу дешархошца, шерра къаела царна хьалхашка вахара ерриге боалхане оагӀонаш, бизза пайда эца гӀерт дай революционни, къахьегама традицех.

— Сона-м хац тхоай хьехархошта юкъе дикагӀа бар яр ва аьшна мала къоаставерга я, — йоахар чигарча школа пионервожате Беглиева Иринас, — массавар а ва уж сона новкъостал деш, аз сания бераш кхетама болх беш.

Тайп-тайпара сакъердаме сийренаш, экскурсеш, диспуташ, хьежараш, хул цу школе. Пионерий комсомола истори, вахар Ӏомаду кружокаш а болх беш. Дукха ха йоацкаш «Алло, таланташ лохаш да тхо! яха берий конкурс хиннар цига. Нажал районни центре ерача укхача юрте бахача педагогашка [illegible] ерригача района школашта дорегӀоагӀа найдане хургья.

[illegible] тайпара бе школера кхетама ххувра. Массане а «фо» ца тахача лоттадуш бац из. «Пионерски болх — пионервожате «мухь» лоархӀ, комсомольски болх — комсомола секретара «мухь» лоархӀ... Йовш-йовш йов цӀи. Шоашта ца бу болх, шоаш теркал ца бар карлахьа леларца хиллеи.

Опыт Ӏоцаш, дагаваь шортта моттигаш я. Районе дукха яц школе-интернате иноссал дешархой шоай хьанарца вӀаштӀехьаьхьа сакъердаме, чулоацаме мероприятеш хулаш моттигаш. Кӏест-каста нах гуллу цига. Хоза хийцьанй бераша шоай классаш, коридораш, залаш. Цахаддеш шоай берашца ба хьехархой, воспитателаш. Тайп-тайпара сбораш, конкурсаш, концерташ, тайп-тайпарча художественни произведенеи инсценировкаш ю. хьетам шербу... Дукха формаш, методаш я укхаза педагогаша шоай декхар кхоачашдеш. Пайдаверча, сакъердамечча гӀулакхаша дӀалаьцай интерната берий ерригга уйла. «КӀезигагӀа дуоца, дукхагӀа дӀахьокха, дукхагӀа цоашка хьадайта бераша» — из дешэ а укхаза хьалдайоахар.

— Къаман тӀехьле — хьехархой бе йоал, — аьдар цигарча завуча Н. И. Альперина, А. Фадеева дешашца. — Берашца болх бе, царна кхетам бала Ӏомадала деза вай тахханарча педагогически Ӏилмеший беркате лер йита дӀавахача Сухомлинскагара, — йоахар цо дӀахо, — берий дега мерзах моллагӀчох пӀелг тоха ха деза вайна.

Къона педагогаш... Дукха цӀи а цар кер чу, дукха карагӀдаргдар царна уж тохабелча. Уж болча из дийча мичахьа хургба сакъердам, хьанар, знанешцара безам? Цар ца белча хьан лургба кхушибоагӀарашта хьокхам? Тамашийна зет юрта бахача педагогийн къора моттиг я из, цхьакхха сакъердам бац укхаза, кхаш бу лодкъам.

— Шугар дӀаболабала из бийш из сакъердам а деррига а, — йоахар ца слете къамаьл деш, горлехой шоллагӀча школа директора нов. Арсельгова, — хьехархочун сердал масса оагӀорахьа кхача ма эай.

Сона хеташ, ханахьа йишлургьяц Наьсаречча къонача педагогашта из слет. Цига цар вӀашагӀделлар шоашта юкъера таланташ а хержа кастта районни школьни художественни самодеятельноста хьажар чакххашка. Цу слете цар шоашта юкъерча опыт, хьинар долча хьехархоех вӀашагӀъеллар 7 саг чувоагӀа Совет. Совета декхар — слете лерхӀар, дийцар школашца хьовчаш миита ду хьажар, церна гӀо дар.

Районе хьехархошка хьайнерал цир слете гулбеннараша, дешара, кхетама болх эргабаккха уж тӀакьеаш.

М. ЗАИГИЕВ.

КЪАХЬЕГАМА КОТАЛО

ЦӀахьа ца хиннача тайпара хьонар айдена къахьег укх юбилейни шера Нохч - ГӀалгӀай наькъаш дохкачен тӀаьш техначен управлене болхлошца. Цудухьа пятилетка шоллагӀча шера тӀаийна социалистически декхараш хамал дукхаха хьалха кхоачам а деш / 4-ча ноябре кхоачашъаьй цар шера план.

М. ЗАХАРОВ.

ДИЦЛУРГДОАЦА ДИ

Шоаш юкхьанцарча организацеча комсомоле дӀаийача хана лениз цу деига дегаш тӀоадьаьна хьежаш бар МагӀалбика районера дешархой къона болхлой.

Дена хьатӀакхьачар из ди... ВЛКСМ МагӀалбика горкома кол гулбения кагирхой цӀена кийебенна, йовхьамаш сийоланна ба. Цхьаьнна дӀачуук уж ВЛКСМ горкома бюрос ший заседани еча кабинете. Укхаза бюро членаша къамаьл ду хургбоча комсомольцашца, чӀоагӀъю юкхьанцарча комсомольски организацеша керда членаш хьалдара цо решенеш.

Шоазтхъаи етт кагирхочов долев цу лийнахь вӀе комсомольски билет. Сона дог тӀара дьаьнал буда лов укх вай мехка дезача мера комсомола сийдолча мугӀашка дӀаийца кагирхой.

Д. КАРТОЕВ,
дешархо.

АЛТАЙСКИ КРАЙ. [illegible] хоахк лаьтта лерадара керда системе [illegible] «Кулундински» совхозе. Укхаза дӀаделладаьд ялата бобеш культураш дӀалеита. Лаьтта оах бола кӀалтӀа а из тохаш, фу дӀадуэ хьамаа долча кхашка дӀадувча сеалашна. Кхашта гоцахьд хау дӀоагӀа оаснагаш ютт. Ӏан зайдалаь кхай тӀа лоа сошадара аьна ний льалчь лаьтта зӀараш оттаду.

[illegible] лерадаьча лаьттаншй совхозе дӀаделлайад кӀи [illegible] кулундински кӀа, [illegible] хьурмтьош латт гӀдуаргаш а, кхийбоа культураш а.

СУРТА ТӀА: совхозе - агропромкооперативни бригада член тракторист Андрей Андреевич Вебер. Цо бӀарчоча шера Ӏунае ду совхоза кхашка оагӀона хьуи оасаита.

Е. ЛОГВИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

11 ноябрь

С. М. Кирова цӀерагӀа парк. 10.00. «Халкъий доттагӀаллена ба вай низ» яха радиоконцерт. 10.00 сахьат дьалча деиа болх беш хургьа ерриге аттракционаш. 12.00. Нохч - ГӀалгӀайчен автономен СССР хьаьан 50 шу дизара хетаь эстрадни, инструментальни, духовойи оркестрий фестиваль.

В. И. Ленина цӀерагӀа культура ЦӀа. 9.00. Болх беш хургья. «Шоана хьалнах» яха клуб. 10.30. Болх беш хургья «Къона ленинец» яха клуб. 17.00. Мультипликационни фильмаш хьокхаргда. 18.00 Милле Дениа хетаь диспут. 18.40. Мукъача ний киколекторий. 19.00 «Эрсий халкъа клишс» яха искусство езарий клуб хургьа болх беш.

«Красный молот» завода культура ЦӀа. 17.00. «Корта бохабеш маларяш мелера дукъьалара лекци. Тематически кийо хьокхаргда.

Химиков культура Дворец. «Ленина васиеташ, партепа» яха беседа. 12.00. «Бригантина» яха клуб хургья болх беш. 13.00. Ховлийдоллаи конкурс. 17.00. «ПартӀата ба со дай мокк» яха ашараш. 19.00. «Медицине атомни энергей пайда яйбар» яха лекци. 20.00. Эстрадни халлин халхарийн сайре.

12 ноябрь

С. М. Кирова цӀерагӀа парк. 10.00. «Халкъий доттагӀаллена ба вай низ» яха радиоконцерт. 10.00. сахьат дьалча деиа болх беш хургья ерриге аттракционаш. 12.00. Нохч - ГӀалгӀайчен автономен СССР хьаьан 50 шу дизара хетаь эстрадни, инструментальни, духовойи оркестрий фестиваль.

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 9.00. Берий художественни самодеятельноста концерт. 10.00. Болх беш хургья изобразительни искусства студи. 18.00. «Политически дунен тӀа» яха клуб хургья болх беш. «СССР — дунен нехкашта юкъе» яха лекци. 19.00. «Глобус» яха киколекторий.

Газет арадув [illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 ноябрь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Йосбола телевидени. Массанена йола гимнастика. 9.30 — Кердадараш. 9.30 — Йосбола телевидени. Телевизораша хьошарий зачакх дала концерт. 9.40 — Телевидене Читнеси студе программа. 10.30 — Хелхара вахар. 11.15 — Халкъий доттагӀал яха кинофестиваль. Якутски лаьттара кердадар. 11.45 — Йосбола телевидени. Эрсийн тӀа эггара хьалха. «Легенда» яха художественни фильм. 13.15 — Ӏилманни культурал декий гӀуллакаш [illegible] студи. 13.45 — Кертгерча фошлен бизэо пайда эца [illegible] меттала). 13.55 — Берашта дола мультфильмаш. 14.40 — Нурадилова цӀерагӀа долча театр, «Беппо» яха спектакль (нохчий меттала). 16.30 — Хоккей йола СССР-а чемпионат. 17.15 — «Социализма дуне». 17.45 — Йосбола телевидени. «Обед» яха телевизионни документальни фильма премьера. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Йосбола телевидени. Хьайбай дуне тӀа. 19.30 — «Лаьчан лере» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа, 21.30 — Лаврова. Лаврова. Следствие дӀахьу хоиибараш. «Зулам йинаре» яха 7-гӀа дело. Телевизионни спектакль. 23.00 — Йосбола телевидени. Италья йола Сальваторе Адамос. Ленинградера передача. 23.40 — Кердадараш. Передачай программа.

12 ноябрь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Берашта йола Ӏуйранаре гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Йосбола телевидени. Берашта. «Турган бетта сахьат». 10.00 — «Деррига хар вон сене» яха кинопрограмма. 10.30 — «Музыкальни киоск». 11.00 — Йосбола телевидени. «Буратино лелаьдь таханийна хӀамаше» яха мультфильм. 13.10 — Советски Эскарен Флотен бӀуяхаита. 13.40 — СССР а Армянски ССР а вӀашагӀъелла 50 шу дизара хетаь халкъа творчества Ерригсоюзни фестиваль. 14.00 — Юртара сахьаб. 16.00 — «Старт» яха телевизионни спортивни журнал. 16.30 — «Кочурейбез» яха телевизионни фильм. 16.00 — СССР вӀашагӀъелла 50 шу дизара. Белорусски ССР-а ирискусства. 16.30 — Йосбола телевидени. Хоккей йола СССР-а чемпионат. 17.15 — Максим Рыльский. Передачана мукъе дакъа лоацаш ва йоахаш Стельмах. 18.00 — Кердадараш. 18.10 — Йосбола телевидени. «Музыкальни вӀашагӀкхетар» яха почта. 18.45 — Киномукъбархой цуьб. 19.45 — «Телевизионни фильма спектакль «ФоостагӀий» яха премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — МоастагӀий яха фильма-спектакль дӀахо хьаар. 22.45 — Иасердо СССР-а халкъа артиста Гнатюка. Киевера передача. 23.30 — Кердадараш. Передачай программа.

РАДИО

11 ноябрь

6.30 — Юртара вахарийхкий меттала). 6.45 — Ховнаш. 6.55 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газети обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.30 — «Къонал» (эрсий меттала). 13.00 — Радиожурнал (эрсий меттала). 13.20 — Лоамаш кхалсага ирахь яха очерк. Шаьхалбоев (гӀалгӀай меттала). 13.45 — Хьехархо дийи профессия. 14.00 — ЦӀе сийгаш (гӀалгӀай меттала). Микрофона хьалхашца ба вай хьаьший. (эрсий меттала). 15.15 — «Вай мехка гӀолле музыкальни пьесаш бар» яхача циклера передача (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Ӏуйре» яха радиожурнал.

ний кхиара (нохчий меттала). 8.15 — Шеина. дукхама аноша. 13.00 — Юртбоахама боахасета йола передача (эрсий меттала). 13.15 — «Нохч-ГӀалгӀай республика артисташа цхьана лелош а [illegible] а лоах яхача [illegible] передача (нохчий меттала). 13.40 — Лоамаш юртара кердадар (нохчий меттала). 14.00 — Идеологически фронта бӀухой (эрсий меттала). 14.15 — РадиоладугӀархой письмойа дола концерт (гӀалгӀай меттала). 14.45 — Юрта Совет а цун гӀулакх а яха [illegible] (гӀалгӀай меттала). 15.15 — «Массаннахьа дика нах бе» яха передача (эрсий меттала). 15.30 — КӀаранийнахьера музыкальни программа (эрсий меттала). 16.15 — «Ложкера соагӀат денкар» яха очерк (гӀалгӀай меттала). 16.30 — Школьни глобус (гӀалгӀай меттала). 16.30 — Иллеиа дотагӀаш дайтарш дола концерт (нохчий меттала).

12 ноябрь

7.10 — «Грозненский рабочий» газете обзор. 7.30 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.50 — Юртабоахама [illegible]

Деза новкъостий!

Гурахь, чӀоагӀа мух булача хана, тунгилганашк гӀолла цхьай юкъе фо хьал не оаш моттигаш нийсалу хий дӀоалдача газаш колонкахи цӀенош дӀоаддача приборехи пайда эцача хана.

Фо хьалъоаьал хьажа деза приборашт хьаллотеале хьалхагӀа сания, аштта юкъ-юкъе, цар болх беча дана а, хӀаьта цу гӀулакхаш

— лотаьь цӀаьлетарг газовн колонца тӀерча Ӏурга дӀатӀехьа еш, хӀаьта, нагахьа санна але Ӏургах дӀачу ца уазабой е тӀехьашкахьа ювабетте, тунгилг фо хьалъоаша, тӀехха калонех найда эа а мегарбац;

— цӀеноа дӀоалдача найцкашка, хьошка («ВНИИСТО», «Огонек», кхьдарш) фо хьалъоай - сандий цӀаьлетарг а лотаьь хьала мегарбац. цу гӀулакхаш газетан баьхна готто оасаьт лота а бьгорелках йоаллача бӀарга хӀатӀабахье бева, хӀаьта, нагахьа санна газета оасаьт горелка Ӏурга дӀатӀлетаеш е по тӀачуузабеш из хуле, приборех пайда эца мегарбац — фо хьалъоай деш.

Газови прибораша тӀа на дӀата бераш царех пайда эца на хоаш бола нах.

Хоза! — тунгилганий гӀолла фо хьал из оаечча хьие газови приборех пайда эцар чӀоагӀа кхераме дар!

«Грозгоргаз» трест.

ХАОТТАМ

Тахан республика гӀолла, Грозненски хуьцалуш мерхаш а болаш, лоадама йоачан а йоалаш, малхбузахьара гӀахьхьаьча боарам мух а хьокхаш за хьлеи фегара температура республика гӀолла 8—10. Грозне 10—12 градус йоахал йолаш хьлен тарлу. Кхоалеи лоанеси мерхаш е йолаш, юкъ-юкъе сиха а ехаш, лоадама йоачан а йоалаш, доза а дӀоалаш, хьаьа лостам боаш гӀахьхьаьча боарам мух а хьекхаш за хьла а фегара температура бейсашка 4—9, дийнахьа — 11—16 градус йоакхал йолаш хьлен а тарлу.

Метеостанца.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грознай-51, Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-66; редактора зам. — 3-38-11; безпахьала секретара — 3-34-38; партийни вахара [illegible] отдел — 3-61-60; промышленноста отдела — 3-42-38; юрта боахама отдела — 3-42-38; кехатий отдела бухгалтерия — 3-80-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-66; зам. редактора — 3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры — 3-61-60; отдела промышленности — 3-42-38; отдела сельского хозяйства — 3-42-38; отдела писем и бухгалтерии — 3-80-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84

С00040. Заказ 36 [illegible]

Доазол дехьара

АФРИКАНСКИ НАСТУПЛЕНИ ДӀАХО ЕШ Я

Африкера португальски политике юха а беже вай ВӀашагӀкхийттача Къаьмий Организаце, хӀанз оа — Кхерамзален Советé. Беже дах белгала аьча. Гвинеа - Бисауа португальски бӀу доаллахарча Сенегала территоре чулаллар. Португале африкански колонешта кортамукъале дуага дӀалееи йола Сомале, Судане, Гвинея цхьана оттаь резолюци тӀаийиа Совете. НАТО-га гӀоллаца цун цхьоагӀонхой — США-и Англи — голосовани еча хана шабальев.

Португалена йоал дераша тӀема-политически гӀуллакхашка низ тӀелоттабеш йола средство а хинна дӀаттай укх тӀеххьарча вахатшоай лейеича африкански пачхахьалкхеташа дукхьала хьадарча делаш йола провокацеш. Укх шера Гвинея-Бисау латта колониальни бӀу шозза чухьакхаб Сенегала, Анголера бандитий хьаcape довнаш дьа Замбе, доазон тӀарча районашка чу а хехкаш Мозамбикерча базашкара португальски авиаци бомбаш а пулемета а чуйийтай танзанийски ноташта. Гвинейски Республиканна вӀаьхьа бӀу чухахьа кийчлуш ба. Лиссабон цу тайпара, ший хӀана из хуве а, шоай мукъагӀа йолча пачхахьалкхешка португальски колонешкарча къамий кортамукъален болама йао ду новкъостал сопадайта гӀерт.

Эггара тӀехьагӀа Сенегале бӀу хьийоттара, бахьан доайлаш бошетанкона хьакъа командира нералаш астор да яхаш дуацийга мера хӀанз ала кхы дикагӀа хӀама норадаьдак Лиссабонски Ӏаьдалашта. Цу тайпара бахьан мел белаш хета а, цхьадолча хӀамашта бакъдолча хоа да. Нераваш телха хӀавера белгалдовлаш ди тахан Гвинеерча-Бисауча португальски эскарий моттиг, мелха кертерча, къаргахой а гӀуллакхаш. Лиссабона дайа ду гӀозараш чӀоагӀа йиш еха ду колонешкарча кортамукъален болама толамаш дахараш а наргӀатенна тӀехьарча къовсамхой оагӀув дунен халкъашта юкъе тӀа-тӀа аоагӀатӀа хьаллоацаш дилаваз а.

Португале премьер-министр Каэтанен цук коллегаша шоай «Португале кхьала территорен» бахьан долаш кхеле хӀамаш долаш ба. Гвинеан Зелени мисанен гӀайренийн кортамукъален Африкански парте (ПАИГК) генералънарча низашта хӀаиале а мехка территоре кхьа дакъах шийн декъа мукъа а декъа. цу районашка шоай Ӏаьдала органаш вӀашагӀъехкай. ПАИГКа генеральни секретара Амилкар Кабрала хьакхайкадьд. Гвинея-Бисау халкъо укх тарагарча массехк бетта, хӀанзале а вӀашагӀъеллача пачхахьалкхен аппаратах кор гӀоаттолга а еш. мокк ший лоӀаме хилар дӀакхийкаветтда, аьнна. Дикка толамаш даьхад Анголе мукъаяккхарна тӀехьарча халкъе боламон Мозамбик мукъаяккхара Фронтон (ФРЕЛИМО). Африкански цхьоагӀон Организаце кортамукъален Комитета секретара Хашим Мбита дайча тешалагӀа, шера районаш а дукха транспортни магистралаш а я ФРЕЛИМО тӀахьожам лоттабеш. Извамоаг Мозамбикерча гӀуллакхех а дийцаа гебэ кара а ийша лоаттабу къовсам ииттача хила а хиннамахагӀча хьал тӀа, бо хайначо дукхача журналистийн общественни деятелоцен.

Португальски колонешкарча къамий - кортамукъален болама толам сооига контикент кортамукъа, хадийтара ший лоӀамерча Африка хьегана къшца юкъаврчал лоашаш бувзабейна ба. Рабате хиннача ший эггара тӀехьарча Ассамблее африкански цхьоагӀон Организаце хьахьехар колониальни расистски режимашта духьала кхы а низ болашагӀа дела наступательни тӀемлакхаш деладе лахрӀа хилар. Цу хана Ассамблее дийцар. цу тайпарча наступлене эггара хьалхарча аргӀа кара объект хила еза дукхьал НАТО державаш ду новкъостал бахьан долаш Африке йиса португальски колониалистах, яхар. Рабате дикка вӀасандакха лаьхӀар наргӀатенна тӀехьарча къовсамхошта ду тӀема, финансови, материальни новкъостал.

Африкера къамий - кортамукъален болам хьаллоавилга шоай араьхарча политика цхьа хаоъа хила а хинна, хӀанз а да хург а да Советски Союзан социалистически содружества кхача мехкашкеи. Колониализмаен оасамаен духьаларча африкански къовсамхошта новкъостал ду тӀа-тӀа дукхагӀча дуиен общественностен дунен халкъашта юкъерча организацешен. Афро-азиатски блоков социалистически пачхахьалкхенашен къахьегар бахьан долаш колониализмаен духьаларча къовсама хьттув бала таолуш дола гӀулакхаш декхдалиад ООН-о. Масала, деколонизаце дешашта йолча ООН-а Комитето цун викалаш мукъальхача Гвинея-Бисау районашка а хинна юхабальхачча тӀехьагӀа цу территоре алхха законагӀа йола правительство лаьна хӀай ПАИГК администраци. Укх тӀехьарча хана ООН-а дукхарча комитетаа решене эай кортамукъален боламий викалаш наблюдателаш болаш шоай заседанешка тӀабита аьнна.

ООН-е тӀаийнача решенеша дерхьаьд ЮАР-а, Родезе, Португале йоал ду гӀозараш. Цу мехкашта доал дераш дунен халкъашта юкъера организаци беже а бьялар «террористаш хьаллапарах». ХӀаьта португальски къача мехкашоча гӀулакхий министра Патрисиу кхьиеттен ООН а бежв йо «идеологически империализм» лелаш аьнна.

Цхьабакъда, хӀезигагӀа болча кӀайчар фашистски диктатурай оагӀонгахьара чоал еча саина юлача Ӏимадашка юкъасоцалургьяц тӀа-тӀа дукхагӀа уж дунен халкъашта юкъера хийсабоахаш йола процесс а. шоай наргӀатон кортамукъален бахьан долаш къовсам доаттабеча африкански халкъий законни бокъонаш тӀа-тӀа шерагӀа дунен халкъашта юкъе хьаллоацайла а.

А. ДОЛГОВ.
(АПН).

США ХИННАЧА ХОРЖАМИЙ ИТОГАШ

ВАШИНГТОН, 9 ноябрь. (ТАСС). ВӀашагӀкхийттача Штаташка хиннача президентски хоржамаша толам бехаб шоллагӀча ланна хоржача Р. Никсона.

Хоржамех хиннарий хьакъехьа хьаллхагӀе а хьаххьачча дӀанеша хьалъекхар, президент Р. Никсон шийй соперникал демократически парте кандидатал Дж. Макговернал дикка хьаллхеваьнна хилар. Р. Никсона кандидатурана тӀехьа кхаж тесcaб 41.744.854 кхаржархоcо (61 процент). Дж. Макговерна тӀехьа — 25.674.087 (38 процент). «шийй лоӀамера американски парти» оалаш йолчун викала Шмитца тӀехьа 961.267 хоржархочо (1 процент).

США президент харжабой голосовани еш а ца хоржаш, 538 саг юкъе волча выборщикий коллеге кораш. 49 штате котваьннов Р. Никсон президентски харжархой 521 голос тӀехьа а йолаш, хӀаьта Дж. Макговерна цхьаи штатен Колумбия яхача федеральни округ мара толам баьннабац, ерригта гулъяьр выборщикий 17 голос мара а ца хулеш. Цу тайпара, юха а харжа бокъо аьннай президента Р. Никсона.

Конгрессе дьача хоржамий йиза йоацача результаташа хьахьокх, демократически парте шийта хьалхагӀа а санна оший дукхал лоаттабеш хилар. Лакхерча палате — сенате шоай викалашта шийи моттиг соаъалхкхай демократашна, хӀаьта хӀанз 57 сенатор ва цар, республиканцай 43 мара вов нача мотте. Викалий палате а киттта демократаш дукхагӀа болаб. тӀеххьара дениш хӀанз укх сахьата йоацаш яле а.

Родезерча африканашка болча нахи дӀахо а къовсам лоаттабу Ян Смитан [illegible] расистски [illegible] чӀоагӀа [illegible] хилар [illegible] шоай [illegible] вӀашагӀйелла [illegible] берта духьала.

Сурта тӀа: англо-родезийски соглашенена кулгаш яздара духьала протеста демонстраци.

ТАСС фотохроника.